

УДК : 338.43:658.15

JEL Classification : G32

КОЕФІЦІЄНТНИЙ ПІДХІД ЩОДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ УКРАЇНСЬКИХ АГРОХОЛДИНГІВ

Іскра В.В.

Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

Анотація. Стаття присвячена оцінці ефективності використання оборотних коштів провідними українськими агрохолдингами протягом 2011-2014 р.р. Основною метою є виокремлення комплексної системи показників оцінки ефективності використання оборотних коштів та розробка авторської схеми управління ефективністю використання оборотних коштів в рамках коефіцієнтного підходу. Методологічною основою дослідження є фундаментальні основи теорії підприємництва, фінансова звітність українських агрохолдингів, теоретичні та науково-практичні дослідження вітчизняних й зарубіжних науковців із проблем теорії та практики управління оборотними коштами.

У статті узагальнено існуючі думки науковців щодо значущості певних показників під час управління оборотними коштами та розкрито зміст коефіцієнтного підходу до оцінки ефективності використання оборотних коштів. Розроблено комплексну систему показників оцінки ефективності використання оборотних коштів та на її основі проаналізовано використання оборотних коштів такими провідними українськими агрохолдингами, як ПАТ «Кернел», ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (МХП), ПАТ «Астарта-Київ», ПАТ «Авангард», ПАТ «Овостар» та ПАТ «Індустріальна молочна компанія» (ІМС). Запропоновано авторський підхід до визначення оптимальних значень показників оцінки оборотних коштів. Сформульовано авторську схему управління ефективністю використання оборотних коштів в рамках коефіцієнтного підходу.

Практична значущість статті полягає у розробці комплексного підходу оцінки ефективності використання оборотних коштів, який допоможе менеджменту виокремлювати «слабкі місця» в управлінні оборотними коштами та розробляти управлінські рішення для покращення ситуації.

Ключові слова : агрохолдинг, коефіцієнтний підхід, ризик ведення бізнесу, дохідність підприємства, оборотність оборотних коштів, показники оцінки, схема управління ефективністю використання оборотних коштів.

COEFFICIENT APPROACH TO EVALUATING THE EFFICIENCY OF USE OF CURRENT ASSETS OF THE UKRAINIAN AGROHOLDINGS

Vitaliy Iskra

Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Summary. The article estimates the efficiency of use of current assets leading Ukrainian agroholdings during the years 2011-2014. The main objective is the isolation of the complex system of indicators to measure the efficiency of current assets and the development of the author's scheme of performance management of current assets within coefficient approach. The methodological basis of the study is the fundamentals of business theory, the financial statements of Ukrainian agroholdings, theoretical, scientific and practical research of domestic and foreign scientists to the theory and practice of management of current assets.

The article summarizes existing scientific opinion regarding the importance of certain indicators during managing current assets and reveals the content of coefficient approach to the efficient use of current assets. The complex system of indicators to measure the efficiency of use of current assets is designed. The efficiency of use of current assets such leading Ukrainian agroholdings as PJSC "Kernel", PJSC "MHP", PJSC "Astarta-Kyiv", PJSC "Avan-gard", PJSC "Ovostar" and PJSC "IMC" is analyzed through the complex system of indicators listed below. An author's approach to determining the optimal values of indicators to measure current assets is justified. Author's scheme of performance management of current assets within coefficient approach is evaluated.

The practical significance of the article is to develop a comprehensive approach to evaluating the effectiveness of use of current assets to help management isolate the "weaknesses" in the management of current assets and to develop management solutions for improvement.

Keywords: agroholding, coefficient approach, the risk of doing business, enterprise profitability, turnover of current assets, indicators of evaluation, performance management scheme of current assets.

Постановка проблеми. Для сучасних українських підприємств ефективно використання оборотних коштів (ЕВОК) відіграє важливу роль в процесі управління господарською діяльністю - забезпечує платоспроможність та прибутковість підприємства. Водночас, неефективне використання оборотних коштів призводить до простоїв виробництва, несвоєчасних розрахунків з контрагентами, заборгованості по заробітній платі тощо. Тому для мене-

дженменту підприємства важливо об'єктивно та всебічно оцінити ефективність управління оборотними коштами. Особливої уваги в процесі оцінки ефективності використання оборотних коштів заслуговує коефіцієнтний підхід, який дозволяє порівняти певні абсолютні показники господарської діяльності, що покращує процес вибору господарських рішень.

Аналіз досліджень та публікацій останніх років. Вагомий внесок у дослідження підходів щодо оцінки ефективності використання оборотних коштів внесли чимало вітчизняних та іноземних вчених. Такі вчені, як В.А. Фридинський та Н.В. Колчина використовують дещо спрощений метод оцінки за допомогою одного-двох коефіцієнтів [1; 2]. Водночас О.В.Дейнека, К.М.Юрченко [3], А. Бірман, Ю. Брігхем та Л. Гапенські використовують низку коефіцієнтів, орієнтуючись на дохідність та ризик. В свою чергу, Т.І. Лепейко акцентує особливу увагу на рентабельності й оборотності оборотних коштів, а Д.Л. Ящук - на фінансовій стійкості [4; 5]. Віддаючи належне науковій та практичній значущості праць зазначених вчених, необхідно підкреслити, що дотепер належно не висвітлено питання комплексної оцінки ефективності використання оборотних коштів в рамках коефіцієнтного підходу.

Невирішені складові загальної проблеми. Більшість сучасних авторів підходять до вирішення проблеми оцінки ефективності використання оборотних коштів досить однобічно, аналізуючи господарську діяльність лише з боку певних конкретних напрямків. На нашу думку, для об'єктивної оцінки необхідно застосовувати комплексний підхід, який буде враховувати аналіз рентабельності оборотних коштів, їх оборотності та ризик ведення бізнесу.

Постановка завдання. Основними завданнями статті є виокремлення комплексної системи показників оцінки ефективності використання оборотних коштів, визначення їх оптимальних значень під час ведення господарської діяльності на прикладі провідних українських агрохолдингів та розробка авторської схеми управління ефективністю використання оборотних коштів в рамках коефіцієнтного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до коефіцієнтного підходу для оцінювання ефективності використання оборотних коштів (ЕВОК) необхідно розрахувати низку коефіцієнтів, які визначаються шляхом порівняння між собою певних абсолютних показників господарської діяльності підприємства.

В рамках коефіцієнтного підходу в сучасній науковій літературі існує безліч думок щодо вибору тих чи інших коефіцієнтів. Наприклад, Лепейко Т.І. та Ромаз Є.Г. вважають, що ефективне управління фінансуванням та використанням оборотних активів характеризують три основні показники – коефіцієнт оборотності активів, період їх обороту та рентабельність оборотних активів [4]. Ящук Д.Л. пропонує використовувати коефіцієнти ефективності використання окремих елементів оборотних коштів та коефіцієнт фінансової стійкості без врахування показників ефективності використання оборотних коштів в цілому [5].

Фридинський В.А вважає, що в українській практиці доцільно використовувати такі показники, як тривалість одного обороту оборотних коштів та коефіцієнт оборотності [1]. В свою чергу, Колчина Н.В. зауважує, що узагальнюючим показником ефективності використання оборотних коштів є їх рентабельність [2].

В свою чергу, Дейнека О.В. та Юрченко К.М. підходять до оцінки ЕВОК з позицій балансування ризику та дохідності. На їхню думку, необхідно дотримуватися обмежень щодо значення коефіцієнту покриття (більше 1) та щодо значення ефекту фінансового важеля (яке має перевищувати значення попереднього періоду) [3].

На нашу думку, головним змістом та основною метою використання оборотних коштів є балансування між оборотністю, ризиком та дохідністю оборотних коштів. Оцінка ЕВОК має проводитись комплексно – враховуючи кожен із зазначених вище передумов.

Отже, на основі вищевикладеного розроблено комплексну систему показників для оцінки ефективності використання оборотних коштів українських агрохолдингів, яка включає такі коефіцієнти : 1. коефіцієнт оборотності оборотних коштів – відношення чистої виручки до середньорічної величини оборотних коштів; відзначимо, що у всіх коефіцієнтах оборотності позитивною тенденцією вважається зростання, а у тривалості обороту (крім кредиторської заборгованості) - зменшення; 2. тривалість обороту оборотних коштів, яка розпочинається з моменту надання передоплати постачальнику за сировину до отримання коштів за поставлену продукцію; 3. коефіцієнт оборотності власного оборотного капіталу (ВОК) – відношення чистої виручки до величини власного оборотного капіталу [2]; 4. тривалість обороту ВОК - відношення часової бази (наприклад, кількість днів у році) до коефіцієнта оборотності власного оборотного капіталу; 5. коефіцієнт оборотності запасів – відношення собівартості реалізованої продукції до середньорічної вартості запасів; 6. тривалість обороту запасів – відношення часової ба-

зи до коефіцієнта оборотності запасів; 7. коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості – відношення чистої виручки до середньорічної вартості дебіторської заборгованості; 8. тривалість обороту дебіторської заборгованості - відношення часової бази до коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості; 9. тривалість обороту кредиторської заборгованості – відношення часової бази до коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості (відношення собівартості реалізованої продукції до середньорічної кредиторської заборгованості); 10. різниця між тривалістю обороту дебіторської та кредиторської заборгованостей [5]; позитивне значення свідчить про те, що підприємство вивільняє додаткові оборотні кошти за рахунок постачальників ресурсів, а значить ефективніше веде бізнес; з іншого боку занадто велике перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською несе ризик фінансової залежності від постачальників, що може призвести до втрати платоспроможності; 11. тривалість операційного циклу, який триває з моменту надходження сировини на склад до отримання коштів за відвантаженою продукцією; 12. тривалість фінансового циклу – різниця між операційним циклом та періодом кредиторської заборгованості; для останніх двох показників позитивним є тренд зменшення; 13. коефіцієнт забезпечення оборотних коштів – відношення власного оборотного капіталу до оборотних коштів; на законодавчому рівні нормативне значення складає більше 0, але на нашу думку воно має складати 0,3-0,8; 14. коефіцієнт забезпечення запасів – відношення ВОК до величини запасів; позитивне значення свідчить про те, що підприємство у кризових ситуаціях здатне за рахунок ВОК частково забезпечувати себе запасами [4]; 15. коефіцієнт забезпечення дебіторської заборгованості – відношення ВОК до величини дебіторської заборгованості; позитивне значення свідчить про те, що у кризових ситуаціях підприємство за рахунок ВОК має можливість частково компенсувати ризик неповернення дебіторської заборгованості[4]; 16. рентабельність оборотних коштів (ROCA; від англ. «Rent on current assets») – відношення чистого прибутку до оборотних коштів; ми вважаємо, що у нашій роботі доцільніше використовувати показник EBITDA, оскільки у 2014р. всі аналізовані агрохолдинги показали чистий збиток за рахунок валютних коливань; 17. рентабельність власного оборотного капіталу – дозволяє оцінити рентабельність власних оборотних коштів, інвестованих у господарську діяльність; 18. авторський коефіцієнт вивільнення оборотних коштів розраховується за допомогою формули (1) і має від'ємне значення у випадку їх економії.

$$k_{\text{економії ОК}} = \frac{\text{Вивільнення ОК за рахунок } \Delta T_{\text{обороту ОК}}}{\text{Оборотні кошти}_{n-1}} = \frac{(T_{\text{обороту ОК}}^1 - T_{\text{обороту ОК}}^0) \times \frac{\text{Виручка}^1}{t}}{\text{Оборотні кошти}_{n-1}} \quad (1)$$

Ми вважаємо, що оборотність оборотних коштів визначають показники з першого по одинадцятий. Водночас ризик здійснення господарської діяльності потрібно оцінювати за допомогою тривалості обороту ВОК та коефіцієнтів оборотності ВОК, забезпечення оборотних коштів, забезпечення запасів, забезпечення дебіторської заборгованості й рентабельності ВОК. Дохідність бізнесу оцінюється за допомогою рентабельності оборотних коштів, рентабельності ВОК та коефіцієнта вивільнення оборотних коштів. Як бачимо, деякі показники одночасно виконують декілька функцій. Наприклад, коефіцієнт оборотності ВОК оцінює оборотність оборотних коштів та ризик здійснення господарської діяльності.

Практична апробація оцінювання ЕВОК за допомогою комплексної системи показників проведена на прикладі таких провідних агрохолдингів України, як ПАТ «Миронівський хлібопродукт» (МХП), ПАТ «Авангард», ПАТ «Кернел», ПАТ «Астарта-Київ», ПАТ «Індустральна молочна компанія» (ІМС) та Овостар. За версією журналу «Новое время» ці компанії належать до десятки найуспішніших агропідприємств України [6].

Аналізуючи показники ефективності використання оборотних коштів протягом 2011-2014р.р. (табл.1), ми визначили, що з точки зору дохідності всі агрохолдинги досить ефективно використовують оборотні кошти. Свідченням цього є показник ROCA (26-52% в середньому) та коефіцієнт вивільнення оборотних коштів (4,7-11,7% середньорічного вивільнення).

Однак, якщо врахувати фактор ризику ведення бізнесу, то легко помітити що коефіцієнт забезпечення оборотних коштів у ІМС складає 16% протягом 2013-2014 р.р., що є свідченням різкої втрати платоспроможності. Іншими словами – ІМС пожертвував платоспроможністю для забезпечення відповідного рівня рентабельності. На нашу думку, ЕВОК у ІМС протягом 2014 р. залишилась на тому ж рівні, оскільки різке зростання ROCA до 56% пояснюється зменшенням оборотних коштів майже у двічі.

Таблиця 1 - Розрахунок показників ефективності використання оборотних коштів за 2011-2014 р.р.

Показник	2011						2012						2013						2014					
	МХМ	Кернел	Астарта	Авангард	Овостар	ІМС	МХМ	Кернел	Астарта	Авангард	Овостар	ІМС	МХМ	Кернел	Астарта	Авангард	Овостар	ІМС	МХМ	Кернел	Астарта	Авангард	Овостар	ІМС
1.к оборотності ОК, разів	1,52	2,35	1,03	0,85	1,27	0,83	1,41	1,85	0,86	1,08	2,09	0,92	1,35	2,55	0,96	1,10	1,85	0,91	1,96	2,74	1,58	1,04	2,32	1,87
2.Т обороту ОК, дн.	240	156	355	428	288	437	260	197	423	339	175	395	271	143	380	333	197	400	187	133	230	349	157	196
3.к оборотності ВОК, разів	2,45	4,58	1,79	1,10	1,47	1,04	2,64	3,08	1,42	1,62	2,92	2,33	1,93	7,46	2,27	1,33	2,26	5,59	4,72	8,70	4,95	4,10	3,17	11,4
4.Т обороту ВОК, дн.	149	80	204	332	248	351	138	118	257	225	125	157	189	49	160	274	162	65	77	42	74	89	115	32
5.к оборотності запасів, разів	2,53	7,84	1,03	1,75	3,22	0,63	2,27	3,94	1,00	2,23	3,97	1,16	2,83	8,83	1,01	2,22	4,50	0,84	2,57	6,44	1,54	2,71	6,04	1,57
6.Т обороту запасів, дн.	144	46,6	356	209	113,3	581	160	93	366	164	92	315	129	41	361	164	81	437	142	57	236	135	60	233
7.к оборотності Дз, разів	6,05	4,59	5,95	3,60	5,11	7,71	5,16	4,40	5,13	3,85	5,26	8,33	5,39	6,10	7,60	3,11	6,81	12,15	13,5	7,65	17,8	2,82	6,42	28,6
8.Т обороту Дз, дн.	60	80	61	101	71	47	71	83	71	95	69	44	68	60	48	117	54	30	27	48	21	129	57	13
9.Т обороту Кр З, дн.	22	7	17	25	53	64	25	6	28	22	59	163	31	8	18	23	39	203	17	7	8	9	46	74
10.Δ Т Дз та КрЗ, днів	22	7	17	25	53	64	46	77	43	73	11	-119	-26	-2	-10	-20	-32	-191	10	41	13	120	11	-61
11.Т опер. циклу, дн.	211	126	417	310	184,8	628	240	176	442	258	161	359	209	107	409	282	135	467	169	104	257	264	117	246
12.Т фінансов.циклу, дн.	168	93,4	356	261	132,2	564	192	135	375	210	103	196	150	68	364	223	96	263	153	83	249	255	72	172
13.к забезпечення ОК	0,62	0,51	0,58	0,78	0,86	0,80	0,53	0,60	0,61	0,66	0,72	0,40	0,70	0,34	0,42	0,82	0,82	0,16	0,41	0,32	0,32	0,25	0,73	0,16
14.к забезпечення запасів	1,43	2,26	0,96	2,51	3,68	1,26	1,21	1,64	1,02	2,27	2,29	0,73	1,87	1,39	0,59	2,71	3,29	0,22	0,84	0,90	0,49	0,91	2,91	0,20
15.к забезпечення Дз	2,47	1,00	3,33	3,28	3,47	7,42	1,95	1,43	3,62	2,38	1,80	3,58	2,79	0,82	3,34	2,34	3,02	2,17	2,86	0,88	3,59	0,69	2,03	2,51
16. ROCA, %	50	38	38	38	49	40	47	29	23	46	80	27	35	26	20	47	74	26	76	26	54	31	88	56
17. Рентабельність ВОК, %	80	75	65	49	57	50	88	48	38	69	112	69	50	78	48	58	91	162	183	81	168	122	120	341
18. к вивільнення ОК, %	-18	-51	21	-3	57	109	9	29	18	-24	-49	-20	5	-37	-11	-2	16	2	-30	-6	-42	3	-18	-57

Джерело : розраховано автором на основі [7-10].

Аналізуючи оборотність оборотних коштів слід відмітити Кернел та Овостар з показниками 2,74 та 2,32 відповідно. Також ці агрохолдинги мають найкращі показники тривалості фінансового циклу (83дні у Кернела та 72 дні у Овостара). Однак, такі показники ефективності пояснюються по-різному – у Кернела специфічна ринкова ніша (виробництво олії та трейдинг с/г культур), а у Овостара – відносно невеликі розміри бізнесу, які дозволяють компактно розміщувати виробничі потужності та сприяють оптимізації виробничих процесів.

В рамках авторського підходу ми використали формулу (2) для визначення оптимальних значень кожного з коефіцієнтів оцінки ЕВОК. Таким чином, ми визначили, що оптимальне значення рентабельності оборотних коштів для підприємств АПК в Україні складає більше 39%, коефіцієнту оборотності оборотних коштів – більше 1,32, тривалості оборотності дебіторської заборгованості – менше 53 днів тощо (див. табл.2).

$$\text{Показник}_{\text{оптимальне значення}} = \text{Показник}_{\text{середнє значення}} - \sigma \times k_{\text{варіації}} \quad (2)$$

де, σ – середньоквадратичне відхилення

Аналізуючи ефективність використання оборотних коштів в цілому за допомогою комплексної системи показників та їх оптимальних значень, ми визначили, що Овостар та МХП найефективніше використовують оборотні кошти. За аналізований період рентабельність оборотних коштів зростає у МХП на 26%, а у Овостара на 39%. Крім того, обидва агрохолдинги мають досить високі значення коефіцієнтів забезпечення оборотних коштів – в середньому 53% у МХП та 78% у Овостара. Решта показників також свідчить про високу ЕВОК. Наприклад, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у МХП в середньому складає 7,5 разів, а у Овостара 5,9 раза при оптимальному значенні 5,78.

Таблиця 2 - Середні та оптимальні показники ЕВОК за 2011-2014 р.р.

Показник	Середнє по кожному агрохолдингу						Середнє значення	Середнє квадрат. Відхилення	Коефіцієнт варіації	Оптимальне значення
	МХМ	Кернел	Астарта	Авангард	Овостар	ІМС				
1. k оборотності ОК, разів	1,56	2,37	1,11	1,02	1,88	1,13	1,51	0,53	0,35	1,32 i >
2. T обороту ОК, дн.	239	157	347	362	204	357	278	89	0,32	249 i <
3. k оборотності ВОК, разів	2,94	5,96	2,61	2,04	2,45	5,09	3,51	1,61	0,46	2,78 i >
4. T обороту ВОК, дн.	138	72,3	174	230	162	151	155	51,383	0,33	138 i >
5. k оборотності запасів, разів	2,55	6,76	1,14	2,23	4,43	1,05	3,03	2,20	0,73	1,42 i >
6. T обороту запасів, дн.	144	59	330	168	87	392	197	134	0,68	105 i <
7. k оборотності Дз, разів	7,53	5,68	9,11	3,35	5,90	14,2	7,63	3,76	0,49	5,78 i >
8. T обороту Дз, дн.	56,4	67,5	50,3	111	62,8	33,5	63,6	25,983	0,41	53 i <
9. T обороту Кр 3, дн.	23,7	6,87	17,5	19,9	49	126	40,5	44,23	1,09	-8
9. Δ T Дз та Кр3, днів	13	31	16	50	11	-77	7	44	6,11	-16 i >
10. T опер. циклу, дн.	207	128	381	279	150	425	262	122	0,47	205 i <
11. T фінансов. циклу, дн.	166	95	336	237	101	299	205	102	0,49	155 i <
12. k забезпечення ОК	0,57	0,44	0,48	0,63	0,78	0,38	0,55	0,14	0,26	0,51 i >
13. k забезпечення запасів	1,33	1,55	0,76	2,10	3,04	0,60	1,56	0,90	0,58	1,04 i >
14. k забезпечення Дз	2,52	1,03	3,47	2,17	2,58	3,92	2,61	1,02	0,39	2,22 i >
15. ROCA, %	52	30	34	41	73	37	44	16	0,36	39 i >
16. Рентабельність ВОК, %	100	70	80	74	95	155	96	31	0,33	86 i >
17. k вивільнення ОК, %	-8	-16	-3	-7	2	9	-4	9	-2,11	2 i <

Джерело : розраховано автором на основі [7 - 10]

Третім агрохолдингом за ефективністю використання оборотних коштів є Астарта. У її активі зростання ROCA на 16%, коефіцієнта оборотності оборотних коштів - від

1,0 до 1,9, а також досить надійне забезпечення дебіторської заборгованості (3,47 при оптимальному значенні 2,22). Водночас у Астарти помітні певні проблеми з оборотністю оборотних коштів та їх складових елементів. Про це свідчать негативні значення коефіцієнтів оборотності оборотних коштів (1,11 при оптимальному значенні 1,32), оборотності ВОК (2,61 при оптимальному значенні 2,78) та оборотності запасів (1,14 при оптимальному значенні 1,42). Однак, на нашу думку, це пояснюється технологічними процесами ведення бізнесу – більше 70% виручки займає вирощування цукрових буряків та продаж цукру.

У Кернела та Авангарду протягом 2011-2014 р.р. спостерігається зменшення ROCA та незначне зростання коефіцієнту оборотності оборотних коштів. Відзначимо, що Кернел має найкращі показники оборотності серед усіх агрохолдингів, але при цьому коефіцієнти забезпечення оборотних коштів та дебіторської заборгованості нижчі за оптимальні значення. Ми вважаємо, що висока оборотність є результатом значної частки трейдингу с/г культур у структурі виручки Кернела (39% у 2014р.), тому показники оборотності ми не можемо враховувати при визначенні ЕВОК. У Авангарда, навпаки, спостерігається відносно низька оборотність та досить висока рентабельність оборотних коштів – 41%. Водночас коефіцієнти забезпечення оборотних коштів та запасів (в середньому 0,66 та 2,1 відповідно) є одними з найкращих серед усіх агрохолдингів. Проте різке падіння усіх показників в 2014р. свідчить про меншу ЕВОК, чим у МХП, Овостара та Астарти.

Явним аутсайдером серед аналізованих агрохолдингів є ІМС. Це підприємство демонструє найнижчі коефіцієнти забезпечення оборотних коштів (в середньому 38%), запасів (60%) й вивільнення оборотних коштів (+2% щорічне збільшення) та одні з найнижчих коефіцієнтів оборотності (1,05 оборотність запасів; 1,13 оборотність оборотних коштів).

Результатом проведеного дослідження є схема управління ЕВОК в рамках коефіцієнтного підходу (рис.1). Відповідно до неї слід розрізнити п'ять послідовних етапів управління ЕВОК. На першому етапі слід розрахувати комплексну систему показників оцінки ЕВОК. На другому - розрахувати їх оптимальні значення (у випадку відсутності інформації про інших гравців на ринку потрібно використовувати оптимальні показники для цієї галузі або ринкової ніші). На третьому - ідентифікувати слабкі позиції в управлінні оборотними коштами на основі проведених розрахунків. На четвертому – розробити управлінські рішення, спрямовані на усунення слабких місць. На п'ятому – повторно розрахувати комплексну систему показників та перевірити, чи були усунені слабкі місця внаслідок прийнятих управлінських рішень.

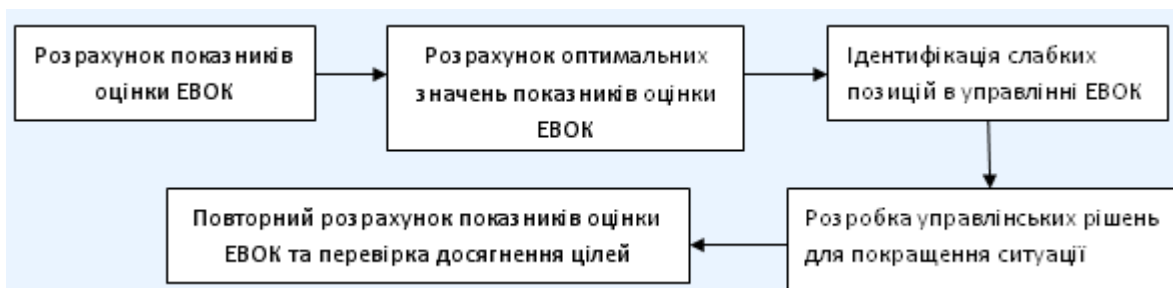

Рисунок 1 - Схема управління ЕВОК в рамках коефіцієнтного підходу

Джерело : розроблено автором

Висновки і перспективи подальших розробок. В роботі застосовано авторський підхід щодо виокремлення комплексної системи показників оцінки ефективності використання оборотних коштів в рамках коефіцієнтного підходу та визначення їх оптимальних значень. Враховуючи численні фактори впливу на бізнес-середовище сучасних підприємств, можна дійти висновку, що ефективність використання оборотних коштів потрібно аналізувати виходячи з трьох основних передумов – прибутковості господарської діяльності, ризику ведення бізнесу та оборотності оборотних коштів.

В контексті управління підприємством результати нашого дослідження сприятимуть підвищенню ефективності ведення бізнесу шляхом контролю та оптимізації вищезазначених показників. Також було встановлено, що серед аналізованих агрохолдингів найефективніше використовують оборотні кошти МХП та Овостар, яким вдалося досягти високого рівня рентабельності та оборотності оборотних коштів при дотриманні високих значень коефіцієнтів забезпечення оборотних коштів, запасів й дебіторської заборгованості. У подальших дослідженнях планується розробка інтегрального показника

для оцінки ефективності використання оборотних коштів на основі комплексної системи існуючих коефіцієнтів.

Перелік посилань :

1. Фридинский В.А. Основні елементи політики управління оборотними активами організації [Електронний ресурс] / В.А. Фридинський. – Режим доступу: http://www.kpi.kharkov.ua/archive /2011/7/7_2011_6.pdf
2. Финансы предприятий. Под ред. проф. Н. В. Колчиной. – 3-е изд. перераб. и доп.– М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2014. – 447 с.
3. Дейнека О. В. Оптимізація структури джерел формування оборотного капіталу підприємства / О. В. Дейнека, К. М. Юрченко // Інноваційна економіка. – 2012. – № 3(29). – С. 257-260.
4. Лепейко Т. І. Сутність оборотних коштів та їх аналіз на підприємстві / Лепейко Т. І., Ромаза Є.Г. // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 1(13). – С. 215-218.
5. Ящук Д. Л. Дослідження методології управління оборотними активами машинобудівних підприємств в умовах кризи / Д.Л. Ящук / Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – №32. – С. 252-257
6. ПасхOVER А. Урожай побед / А.ПасхOVER // Новое время. - 2014. -№ 23. - С.28-32
7. Офіційний сайт компанії ПАТ «Авангард» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://avangard.com.ua/>
8. Офіційний сайт компанії ПАТ «Миронівський хлібопродукт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mhp.com.ua/en/investor-relations/financial-reports>
9. Офіційний сайт компанії ПАТ «Астарта-Київ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://astartakiev.com/>
10. Офіційний сайт компанії ПАТ «Кернел» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kernel.ua/>

Стаття надійшла: 20.10.2015 р.

Рецензент: д.е.н., проф.. Бабич Д.В.

УДК 675.029 (064)

JEL Classification: M 100

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СКЛАДУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Огієнко С. О., к.е.н., доцент

Івахненко А. І.

Харківський торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

Анотація: Основні питання, що розглядаються в даній статті стосуються оптимізації процесів, направлених на формування системи складського обслуговування на підприємстві. Предметом дослідження виступають теоретичні аспекти щодо оптимізації процесу формування ефективної системи управління складської діяльністю на підприємстві. Метою даної статті є теоретичне обґрунтування пропозицій з формування системи управління складською діяльністю на підприємстві. Дослідження підходів щодо формування системи складського обслуговування на підприємстві, надане вітчизняними і зарубіжними науковцями показало, що на сьогоднішній день мало уваги приділяється розгляду питань, які стосуються саме організації складського обслуговування у вигляді системи, яка складається з взаємопов'язаних елементів. Проведений аналіз дозволив виявити, що до переліку підсистем системи складського обслуговування, які виділяються в науковій літературі, а саме – техніко-економічна, функціональна, підтримуюча, слід додати таку підсистему як інформаційна. Відповідно до даних підсистем було виділено ряд елементів, які повинні входити до їх складу. Так в якості елементів техніко-економічної підсистеми було виділено наступні: складова вантажна одиниця, вид складування, обладнання з обслуговування складу. До елементів функціональної підсистеми віднесено: управління переміщенням вантажу, комплектація замовлень. Інформаційна система повинна включати в себе обробку інформації, автоматизацію складських процесів, інформаційне обслуговування. До елементів підтримуючої підсистеми віднесено систему комплектації і елемент «будівля» (конструктивні особливості будівель і споруд). Також проведений аналіз показав необхідність вибору раціональної системи складського обслуговування. Для цього було оптимізовано процес формування системи управління складською діяльністю і представлено у вигляді алгоритму. Даний алгоритм розбито на ряд етапів. В якості результату отримано оптимізований підхід щодо формування системи складського обслуговування.

Ключові слова: склад, система складування, елементи система складування, складське господарство.